

Mesilasperede laiendamine, sülemlemise vältimine ja mesilasperede paljundamine korpustarude baasil

Kokkuvõte mesindusõppusest Sangastes 22.05.2010.a.

Lektor Rein Männiste, leping PR-6-1.5-55

Mesindusloeng toimus Eesti mesindusprogrammi raames, mida toetab Euroopa Liit

Mesilasperede laiendamine.

Perede laiendamine toimub korpustarudega mesilaste suhtes küllaltki karmilt, sest laiendamine toimub korpuse kaupa kümme kärke korruga ning kevadel halbade külmade ilmadega on suur oht mesilaspere mahajahtumiseks. Teise korpuse paigutan talvekorpuse peale siis kui talvekorpuse kõik kärjetänavad on mesilastega kaetud ning hauet on peres 6-7 kärjel. Esimese lisatava korpuse komplekteerin nii et oleks kaheksa ülesse ehitatud kärke ning kaks kärke kärjepõhjaga. Kärjepõhjaga kärjed asetan kummalegi äärel teiseks või kolmandaks kärjeks. Korpuse keskele asetan sellised ülesehitatud kärjed mis sobivad ja meeldivad mesilastele haudme tarbeks. Kolmanda korpuse lisan perele vastavalt sellele kuidas on toimunud pere areng. Kui taru kaks korpust on mesilastega hõivatud ning mõlemal korpusel on korralikult hauet paigutan kolmanda lisatava korpuse kahe korpuse vahele. Kolmandasse korpusesse panen viis ülesehitatud kärke ja viis kärjepõhjaga kärke vaheldumisi segamini. Neljanda korpuse lisamise ajal paigutan perele emalahutusvõre. Selleks otsin perest emast ülesse ja paigutan ta munema kolmandana lisatud korpusesse mille asetan kõige alumiseks korpuseks, selle peale asetan uue neljanda korpuse kus on jälle viis ülesehitatud kärke ja viis kärjepõhjaga kärke. Nüüd paigutan emalahutusvõre ning emavõre peale tõstan talvitunud korpuse ning teisena lisatud korpuse. Nüüd on tekkinud olukord et alumistes korpustes kus on ema on talvitunud kärjed 100%-lt eemaldatud ning ema muneb uutel kärgedel. Viienda korpuse lisan vastavalt vajadusele peameekorje ajal, paigutades selle korpuse koos kümne ülesehitatud kärjega emalahutusvõre peale, teiste meekorjude alla.

Sülemlemise vältimine.

Parimaks sülemlemisevastaseks abinõuks on sülemlemiskaine mesilastõug, noor ema ja piisav vaba kärjeruum. Mina omas mesilas kasutan sülemlemise vältimiseks esmalt iganädalast perede läbivaatust mai algusest kuni juuni lõpuni ehk kuni peameekorje alguseni. Korpustarudes on emakuppe suhteliselt lihtne avastada kuna reeglina tekivad esimesed emakupud kahe haudmekorpuse vahele. Emakuppude olemasolu kontrollimiseks tuleb headme korpuste ülemist korpust tagumisest servast tõstes ettepoole kallutada. Kui kupud on peres siis on nad reeglina alumiste kärjeliistude läheduses. Kui kahe korpuse vahele vaatamisel kuppe ei ole näha siis panen pere kokku tagasi ning vaatan seda peret samamoodi jälle nädala pärast. Kui aga avastan kahe korpuse vahelt kasvõi munaga kupualge siis tuleb kõik haudmekärjed ühekaupa ülekontrollida. Esmakordselt kuppude leidmisel hävitan kõik tekkinud kupud ja kupualged. Nädala pärast seda peret uuesti vaatama tulles ja kui peres on kupud kasutan ma võtet kus eraldan ema lennumesilastest. Selleks komplekteerin peres olevatest kärgedest ühe korpusetäie kargi, kus on kolm kuni neli haudmekärke kolm kuni neli meekärke ning paar suurakärke koos mesilastega. Kindlasti peab jälgima et sinna korpusesse ei satuks kaasa ema. Selle korpuse asetan kõige alumiseks korpuseks. Pannes sinna kasvatatud, lähapäevil väljuva emakupu või noore ema. Selle korpuse peale panen uue korpuse kus on viis ülesehitatud kärke ja viis kärjepõhjaga kärke. Selle peale asetan kile ja kinnise põhja ning ülejäänud korpused koos vana emaga. Nii tekib olukord kus lennumesilased lendavad alla uude peresse kus on lähapäevil väljuv emakupp või noor ema.

Vana ema jääb ülesse koos suure hulga haudmega. See võte lõpetab sülemlemise koheselt sest pere on poolitatud ning mesilastel tekkinud illusioon, et pere on sülemlenud. Hiljem tuleb jälgida et noor ema on alt väljunud ning paarunud, üleval vanal emal aga piisavalt ruumi munemiseks, et ei tekiks uuesti sülemlemismeeleolu. Peakorje alguses eemaldan ma ülevalt vana ema ning peresid eraldava kinnise põhja asemele paiguldan ajalehe, millest mesilased läbi närivad ning ühinevad üheks suureks pereks. Nädala pärast peale perede ühendamist tuleks siiski ülemisi korpuseid kontrollida et sinna ei oleks tekkinud aseemakuppusid. Nende olemasolul tuleb need eemaldada. Minule meeldib see meetod sellepärast et samaaegselt sülemlemistungi likvideerimisega saan vahetatud vana ema noore ema vastu.

Mesilasperede paljundamisvõtted korpustaru baasil.

Mesilasperede paljundamine minu mesilas toimub eelkõige talvekahjude korvamiseks. Mesilasperede paljundamiseks on mitmeid erinevaid võimalusi mis sõltuvad suurel määral talvitunud mesilaspere tugevusest, tema arengukiirusest ning looduslikust õietolmu ja nektari korjast. Mesilasperesid võib paljundama hakata siis kui peres on koorunud elujõulised ja paarisvõimelised lesed. Enda mesilas kasutan perede paljundamiseks lendpere meetodit mis on ühtlasi ka tõhus sülemlemisvastane võte. Lendperet hakkamoodustama siis kui mesilaspere on arenenud nii suureks, et hõlmab kolme korpust. Nendest kolmest korpusest komplekteerin ühe korpuse jagu kärke, mis sisaldab sõltuvalt pere tugevusest ja haudme hulgast 4-6 haudmekärge erinevas vanuses lahtise kui ka kinnise haudmega, paar suirakärge ja paar söodakärge koos mesilastega, kokku kümme kärge. Selle korpuse asetan vana pere kohale kõige alumiseks korpuseks ning lisan sinna puuriga paarunud ema või paarumatta ema või kasvatatud peagi kooruva emakupu. Lendperele lisan ka teise korpuse mis sisaldab 5 ülesehitatud ja 5 kärjepõhjaga kärge. Vana pere kaks ülejäänud korpust koos vana emaga viin uuele kohale kümme meetrit eemal või asetan vana pere uue kõrvale lennulauga 180 kraadi algasendist. Vana pere lennumesilased lendavad uude perre ning moodutavad tugeva lendpere. Vana pere kaotab niivõrd palju mesilasi, et sülemlemistung on koheselt likvideeritud. Normaalse korje korral on mõlema pere meetoodang võrdne mesila keskmise saagikusega.

Teiseks meetodiks mesilasperede paljundamiseks oleks iduperede moodustamine. Iduperesid võib tegema hakata juunis-juulis peakorje ajal. Selleks võetakse põhiperest 2-3 haudmekärge, üks suirakärge ja üks söodakärge koos mesilastega nendele lisaks kolm ülesehitatud ja kaks kärjepõhjaga kärge nii, et üks korpus saaks kärke täis. Iduperale annan puuriga paarunud ema selle olemasolul kui ei siis paarumatta või kasvatatud emakupu peatselt kooruva emaga. Moodustatud idupere viin mesila teise gruppi vahemaaga vähemalt 2 kilomeetrit. See kindlustab, et lennumesilased ei lenda vanasse peresse tagasi. Kui puudub võimalus viia moodustatud idupere teise gruppi siis peaks iduperesse lisaks raputama teistelt kärgedelt mesilasi soovitatavalt noori mesilasi sest osa mesilasi lendab kindlasti vanasse peresse tagasi. Iduperet võib moodustada ka mitmelt erinevalt perelt võetud kärgede ja mesilastega, sel juhul lisan pere moodustamise ajal mõned tilgad mingit eeterlikku õli et ühtustlada tarus lõhnad. Sügiseks on selline pere arenenud juba piisavalt suureks, et edukalt talvituda. Samuti ei avalda mõne haudmekärje eemaldamine erilist mõju vana pere meetoodangule.

Neid kahte võtet saab kasutada siis kui ei ole vajadust peresid paljundada massiliselt. Suure hulga perede moodustamiseks võib kasutada samuti idupere meetodit, siis tehakse ühest perest korraga 5-6 peret, olenevalt kui paljudele peredele hauet ja mesilasi jagub ning palju mesilasemasid saadaval on. Ise olen seda meelt, et pigem võiksid moodustatavad pered olla suuremad, elujõulisemad kui väikesed pered kes on ilmastiku muutustele ja erinevatele haigustele tundlikumad.

Kolmandaks võimaluseks on mesilasperede poolitamine. Kahekorpulise pere haue ja mesilased jagan enam-vähem võrdselt kummagi korpuse vahel ning viin ühe korpuse teise gruppi ühe aga jätan vanale kohale. Ühele korpusele jääb vana ema, teisele kasvatatud noor ema või emakupp. Hiljem kui mõlemad pered on uuesti arenenud suuremaks võib nad samamoodi uuesti poolitada. Perede poolitamist peaks tegema kas hommikul varakult või õhtul hilja siis kui enamus mesilasi on tarus, et moodustatavad pered jääksid võrdse suurusega. Selliselt saab ühest perest teha kolm uut pere ning headel korjelaastatel toovad need pered ka mõnigase saagi.

Kokkuvõtteks võib öelda, et mesilasperede paljundamise eelduseks on korralike tõupuhaste mesilasemade olemasolu. Kui mesinikul endal pole võimalusi või oskusi emade kasvatamiseks siis tuleb uued emad kuskilt tõumesilast sisse osta. Sülemikuppude baasil pole küll erilist mõtet peresid moodustada, sest siis saame vaid väga sülemlemis aldis pered kellede meetoodang on küsitava väärtusega.

Rein Männiste.